

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Дистанционды оқытудағы білімалушылардың білімін бақылау

ЖАРИЯЛАНДЫ
03.05.2022СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/119791/>

Білім беру жүйесінің қазіргі даму кезеңі жаңа білім беру технологияларының пайда болуымен және оны ақпараттандырудың жоғары қарқынымен сипатталады. Соңғы онжылдықтарда қашықтықтан оқыту үлгісі бүкіл әлем бойынша кеңінен таралды. «Дистанционды оқыту» термині сөзбе-сөз қашықтықтан оқыту дегенді білдіреді, мұнда оқытушы мен білімалушы кеңістікпен алшақтанған.

Қазіргі уақытта қашықтықтан оқыту негізінде «ашық білім» немесе «қашықтықтан білім беру» терминдері пайда болды. Қазіргі уақытта әлемде қашықтықтан оқыту жүйелерін іске асыруда айтарлықтай тәжірибе жинақталған. Олар тек әдіснамамен ғана емес, сонымен қатар қашықтықтан білім беруді ұйымдастырудың әдістері мен тәсілдері қолданылатын елдің ерекшеліктеріне де байланысты. Алайда, тұтастай алғанда, барлығы болашақ қашықтықтан оқытудың ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың дамуына байланысты ғана емес, сонымен қатар білім беру жүйелерін дамытудың келесі, заңды кезеңі ретінде де болатындығын мойындайды.

Оқу нәтижелерін бақылау немесе тексеру оқу процесінің міндетті құрамдас бөлігі болып табылады. Бұл оқу процесінің барлық кезеңдерінде орын алады, бірақ бағдарламаның кез-келген бөлімін оқып, оқу кезеңін аяқтағаннан кейін ерекше мәнге ие болады. Оқу нәтижелерін тексерудің мәні білімалушылардың осы бағдарлама, пән бойынша білім беру стандартына сәйкес келетін білім деңгейін анықтау болып табылады.

Қашықтықтан оқытуда сақталуы керек білімалушыларды басқарудың негізгі принциптерін анықтайды:

— объективтілік принципі — қашықтықтан оқытудағы танымдық іс — әрекет субъективті фактордың минималды әсерімен бағалануы керек;

— демократия принципі — қашықтықтан оқытуда бақылаудан өтетін барлық студенттер үшін тең жағдайлар жасалуы керек;

— жаппай және қысқа мерзімді принципі — қашықтықтан оқыту технологияларын қолдана отырып бақылау көптеген пәндерде білімді мүмкіндігінше аз уақыт ішінде тексеруге болатындай етіп ұйымдастырылуы керек.

Жалпы жағдайда, құрылымдық жағынан, қашықтықтан оқыту жүйесі, оқыту кезеңдері тұрғысынан, өзара байланысты және бір-бірімен өзара әрекеттесетін келесі элементтермен ұсынылуы мүмкін: ақпаратты ұсыну, ақпараттық материалды бекіту, білімді бақылау, білімалушылардың жетістігін тіркеу, жүйені қолдау.

Қашықтан оқытуда бақылау деректерінің сенімділігін қамтамасыз ету үшін арнайы шаралар қабылданады:

— жеке парольдер мен идентификаторлар арқылы білім беру ресурстарына қол жеткізу жүйесін ұйымдастыру; тестілерді рұқсатсыз қол жеткізуден қорғау үшін әр түрлі шифрлар мен кодтарды қолдану, құпия сөздерді қатаң пайдаланып тестілеу бағдарламаларын іске қосу; Интернетке қол жетімді сертификатталған аймақтық оқу орталықтары негізінде бақылау іс-шараларын ұйымдастыру және жүзеге асыру;

— бейнекамералар, жеке пин-кодты енгізу құрылғылары сияқты қосымша перифериялық құрылғыларды пайдалану;

— жауаптың қатаң уақыты, кеңейтілген банктің жауап нұсқалары мен тапсырмаларын кездейсоқ араластыру;

— тестілеу кезінде статистикалық қорғаныс — хаттамалардың деректері көп айнымалы деректерді талдауға арналған арнайы алгоритмдердің көмегімен бағаланады, бұл алаяқтықты анықтауға мүмкіндік береді, әсіресе жүйелі және жаппай алаяқтық жағдайында.

Бірмәнді және қайталанатын бағалау арнайы құрылған материалдар — тестілер негізінде оқушылардың білім сапасын бақылаудың объективті әдістерін ғана бере алады. Оларды тәжірибені игерудің әр деңгейі үшін әзірлеу керек.

Тест — бұл ақпараттық материалды бекіту деңгейі мен сапасын анықтауға мүмкіндік беретін құрал. Студенттердің білімін бақылау күйін тестметрлердің көмегімен зерттеу тестілерді қолдану кезінде белгілі бір мәселелерді анықтағанын атап өту керек: тест тапсырмаларының мазмұнының жеткіліксіз сапасы мен негізділігі, тест нәтижелерінің сенімсіздігі, сәйкес нәтижелерді өңдеудегі кемшіліктер тесттердің классикалық теориясы, есептеу технологиясын қолдана отырып тест материалдарын өңдеудің қазіргі заманғы теориясының қолданылмауы. Тест нәтижелерінің жоғары өлшеу қателігі өлшеу нәтижелерінің жоғары сенімділігі туралы айтуға мүмкіндік бермейді.

Ең жақсы үлгісі – бұл кең мазмұнды қамтитын және білімнің терең деңгейлерін қамтитын тест деп санауға болады. Компьютерлік тест әзірлеушілер келесі қағидаларды

ұстануы керек:

- тест тестілеу мақсаттарына сәйкес келуі керек;
- тексерілетін білімнің жалпы жүйесіндегі білімнің маңыздылығын анықтау қажет;
- тесттің мазмұны мен формасы арасындағы байланыс қамтамасыз етілуі керек;
- тест тапсырмалары мазмұны жағынан дұрыс болуы керек;
- оқу пәні мазмұнының тест мазмұнындағы репрезентативтілігі сақталуы керек;
- тест қазіргі ғылым деңгейіне сәйкес келуі керек;
- тест мазмұны жан-жақты және теңдестірілген болуы керек;
- тест мазмұны жүйелі, бірақ сонымен бірге өзгермелі болуы керек.

Кез-келген сынақтың басында тапсырманы қалай орындау керектігі туралы қысқаша нұсқаулық беріледі, мысалы: «Дұрыс жауапты таңдаңыз.» .., «Ең дұрыс жауапты таңдаңыз.» .., «Жауапты ашық өрісте теріңіз және т.с.с. Егер тапсырмалар бір формада берілсе, нұсқаулық бүкіл тест үшін бір рет жазылады. Егер тест түрлі тапсырмаларды қамтыса, онда әр жаңа тапсырманың алдында жаңа нұсқаулық жазылады.

Тапсырманың мәтіні, ереже бойынша, тапсырманың өзін жауап нұсқаларынан дереу ажырату үшін бас әріптермен немесе қарамен жазылады. Тестілеуге қойылатын маңызды талаптардың бірі — алдын-ала жасалған балл қою ережелерінің болуы. Тесттерді қолданудың жалпы жағдайында әр тапсырмадағы дұрыс жауап үшін бір ұпай, ал қате үшін нөл беріледі. Студент алған барлық ұпайлардың қосындысы дұрыс жауаптар санын береді. Бұл сан оның білім деңгейімен және «пәннің тесттік ұпайы» ұғымымен байланысты.

Тестілеу кезінде тестілеуді бастау, кідірту, жалғастыру және аяқтау функцияларын жүзеге асыру қажет.

Э.И. Бусурманова, аға оқытушы,

Каспий технологиялар және инжиниринг

университеті

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.